ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO EK

Työelämä

LAUSUNTO

26.11.2018

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 164/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

Pyydettynä lausuntona esitän Elinkeinoelämän keskusliiton puolesta seuraavaa.

Suomen ja suomalaisten aktiivinen osallistuminen kansainvälisiin siviilikriisinhallinnan tehtäviin on tarpeellista ja kannatettavaa. EK on lakiesityksen valmisteluvaiheessa tarkastellut esitystä erityisesti työelämän näkökulmasta, sillä moni siviilikriisinhallintatehtävään lähtevä on yksityisen sektorin palveluksessa.

EK pitää tärkeänä, että yksityisille työnantajille ei säädettäisi velvollisuutta myöntää vapautusta työstä siviilikriisihallintatehtävään lähtevälle työntekijälle. Velvollisuus vapaan myöntämiseen voisi kohtuuttomasti haitata yritysten toimintaa, koska työnantajan mahdollisuudet varautua työntekijän poissaoloon olisivat vähäiset. Ongelmallisia tilanteita syntyisi myös silloin, kun yrityksen avainhenkilö tai kiireellisiin työtehtäviin tarvittava työntekijä lähtisi kriisinhallintatehtävään. Verrattuna julkisiin työnantajiin yksityiset työnantajat ovat haavoittuvaisemmassa asemassa muun muassa sen vuoksi, että yksityisellä sektorilla on paljon pieniä työnantajia.

EK pitää hyvänä, että siviilikriisinhallintalain muutettavaksi esitetyn 7 §:n 1 momentin mukaan velvollisuus työstä vapautuksen antamiseen ei koskisi yksityisiä työnantajia. Käytännössä tulkintavaikeuksia on kuitenkin aiheuttanut kyseisen pykälän 2 momentti, joka nykyisessä muodossaan kieltää työnantajaa irtisanomasta palvelussuhteeseen nimitettävän työ- tai virkasuhdetta palvelussuhteen takia tai sen aikana. Esityksessä momentti säilyisi muutoin ennallaan, mutta siinä mainittaisiin palvelussuhteen lisäksi myös koulutus ja harjoitus. Vaikka velvollisuus vapautuksen myöntämiseen ei koskisikaan yksityisiä työnantajia, 7 §:n 2 momentti voi aiheuttaa tulkinnanvaraisen tilanteen, jos työntekijä kaikesta huolimatta lähtee palvelukseen pyytämättä työnantajalta vapaata. Mainittua säännöstä voitaisiin tulkita siten, että työnantaja ei saisi pitää tällaista poissaoloa luvattomana.

Edellä kerrotun epäselvyyden poistamiseksi siviilikriisinhallintalain 7 §:n 2 momenttia tulisi harkita muutettavaksi seuraavan sisältöiseksi (lisäykset esitykseen lihavoitu): ”Työ- tai virkasuhdetta, joka tässä laissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen nimitettävällä taikka 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen tai harjoitukseen osallistuvalla tuolloin on, ei hänen **1 momentissa tarkoitettu** työnantajansa saa tämän palvelussuhteen, koulutuksen tai harjoituksen takia päättää eikä sen aikana irtisanoa. **Sama koskee sellaista muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua työnantajaa, joka on myöntänyt palveluksessaan olevalle vapautusta työstä 1 momentissa tarkoitettua toimintaa varten.”**

Tällaisin muutoksin lainkohdassa ilmaistu työsuhteen päättämiskielto kohdistuisi muiden työnantajien kuin valtion, kunnan ja kuntayhtymän osalta niihin tapauksiin, joissa työntekijällä on siviilikriisinhallintapalvelukseen tarvittavaan poissaoloon työnantajan lupa. Sen sijaan säännös ei estäisi käsittelemästä poissaoloa luvattomana, jos työntekijä lähtisi palvelukseen lupaa pyytämättä. Muutos selventäisi hallituksen esityksen tarkoitusta, jonka mukaan yksityisiä työnantajia ei velvoitettaisi myöntämään työstä vapautusta.

Mika Kärkkäinen, asiantuntija
EK